

Волобоєв Артур Олегович

доктор філософії в галузі права,
завідувач кафедри оперативно-розшукової
діяльності та інформаційної безпеки
Донецького державного університету
внутрішніх справ
ORCID: 0000-0002-7138-5847

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Стрімка цифрова трансформація суспільства істотно змінює принципи роботи державних структур, насамперед правоохоронних органів. Діджиталізація управлінських та аналітичних процесів перетворилася з технологічної тенденції на нагальну потребу для гарантування національної безпеки в умовах різноманітних сучасних викликів. Результативна боротьба з новітніми проявами злочинності, передусім воєнними та кіберзлочинами, вимагає впровадження складних інформаційно-аналітичних систем на основі сучасних технологічних рішень.

У науковому середовищі інформаційно-аналітичне забезпечення правоохоронців розглядається як комплексний процес збирання, організації, аналізу та тлумачення даних для обґрунтованого прийняття управлінських рішень. Методологічно сучасні підходи поєднують системний, синергетичний та ціннісний принципи, що дозволяє розглядати це явище як цілісну, динамічну систему з орієнтацією на суспільні та національні інтереси.

Нове розуміння ролі інформаційних технологій у правоохоронній діяльності полягає у переорієнтації з реагування на вже вчинені злочини до прогнозування та запобігання можливим загрозам. Така зміна вимагає розробки нових теоретичних підходів та практичних механізмів аналітичної роботи в умовах постійного збільшення обсягів інформації.

Оновлення інформаційно-аналітичного забезпечення українських правоохоронців відбувається в межах загальнодержавної цифрової трансформації та наближення до європейських стандартів. Сучасна ІТ-інфраструктура включає:

- об'єднані інформаційні бази, що надають доступ до різноманітних значущих відомостей;
- хмарні технології обробки й зберігання даних, що забезпечують гнучкість та швидкісний доступ до інформації;
- багаторівневі системи кіберзахисту для протидії зловмисним впливам і забезпечення цілісності даних.

Запровадження технологій когнітивної аналітики, особливо алгоритмів штучного інтелекту та машинного навчання, створює нові можливості для підвищення ефективності оперативно-розшукової діяльності. Серед новаторських підходів, які вже знаходять застосування це технології

глибинного аналізу соціальних мереж та інших відкритих джерел для виявлення прихованих загроз, геоінформаційні системи із функціями просторово-часового моделювання злочинності, а також алгоритми прогнозування, що на підставі аналізу різноманітних чинників формують моделі злочинної поведінки для оптимального розподілу ресурсів.

Європейський досвід інформаційно-аналітичного забезпечення правоохоронної діяльності свідчить про такі основні напрямки розвитку цієї сфери:

1) системне об'єднання інформаційних ресурсів через створення єдиного цифрового середовища для взаємодії правоохоронних органів. Платформа SIENA Європолу є показовим прикладом успішного вирішення проблеми безпечного обміну оперативними даними – забезпечення криптографічного захисту інформації під час передачі між компетентними органами та налагодження швидкої співпраці між країнами-членами Європейського Союзу;

2) широке застосування когнітивних технологій для інтелектуального аналізу даних:

– нейромережеві алгоритми для розпізнавання образів у системах відеоспостереження;

– технології обробки природної мови для аналізу неструктурованих текстових матеріалів;

– прогностична аналітика для просторово-часового передбачення злочинності;

– автоматизовані системи виявлення підозрілих фінансових операцій у банківському секторі;

– інструменти цифрової біометрії в процесах ідентифікації та верифікації;

– технології моніторингу комунікацій у цифровому просторі;

3) створення спільних аналітичних центрів, які забезпечують комплексний аналіз інформації з різних джерел і розробку підходів до протидії різноманітним видам загроз. Показовим прикладом є ЕСЗ (European Cybercrime Centre) при Європолі, який об'єднує аналітиків з поліцейських органів, спеціалістів з кібербезпеки приватного сектору, академічних дослідників та експертів із регуляторних органів;

4) функціонування міждержавних інформаційних систем безпеки, зокрема Шенгенської інформаційної системи (SIS II), що уможливорює миттєвий доступ до баз даних щодо осіб та предметів, які становлять інтерес для правоохоронних органів;

5) запровадження уніфікованих форматів даних та протоколів обміну інформацією між різними службами, що сприяє побудові ефективних механізмів транскордонної взаємодії. Наприклад, система EIXM (European Information Exchange Model) визначає стандартизовані формати запитів та відповідей, а також процедури авторизації та автентифікації користувачів при транскордонному обміні інформацією. Додаткове впровадження API

(Application Programming Interfaces) для автоматизованого обміну даних між системами дозволяє мінімізувати втручання та прискорити процеси інформаційної взаємодії.

Незважаючи на значний поступ у впровадженні новітніх інформаційно-аналітичних технологій, правоохоронна діяльність в Україні стикається з низкою системних проблем, як-то: 1) відокремленість інформаційних систем різних відомств, що ускладнює об'єднання даних і створення єдиного інформаційного простору; 2) посилення кіберзагроз, що потребує постійного вдосконалення механізмів захисту важливої інформаційної інфраструктури; 3) недостатнє матеріальне та кадрове забезпечення процесів цифрових перетворень; тощо.

У зв'язку з цим, на сьогодні перспективні напрямки розвитку інформаційно-аналітичного забезпечення правоохоронної діяльності в Україні мають охоплювати:

- формування єдиної національної системи аналітичного супроводу правоохоронної діяльності, де впровадження сервіс-орієнтованої архітектури (SOA) дозволить інтегрувати існуючі системи різних відомств без їх повної заміни через стандартизовані програмні інтерфейси (API);

- впровадження технологій розподіленого реєстру для забезпечення достовірності та незмінності доказової інформації. Наприклад, використання смарт-контрактів на основі блокчейну для автоматизації процесів обміну інформацією між різними відомствами з фіксацією всіх транзакцій підвищить прозорість та підзвітність інформаційних взаємодій, а впровадження цифрових підписів на основі криптографічних алгоритмів для посвідчення дій співробітників правоохоронних органів у цифровому середовищі підвищить рівень відповідальності та знизить ризики зловживань;

- розвиток експертної аналітики і систем підтримки прийняття рішень на основі технологій штучного інтелекту. Тут впровадження систем предиктивної аналітики, адаптованих до українських реалій, дозволить оптимізувати розподіл сил та засобів правоохоронних органів на основі прогнозів щодо ймовірних злочинів на конкретній території обслуговування, а розвиток систем обробки природної мови для аналізу інформаційної контенту, зокрема російського, дозволить своєчасно виявити загрози – від терористичних до суїцидальних.

Додатково слід врахувати й побудову інтегрованої цифрової екосистеми взаємодії правоохоронних органів з орієнтацією на електронні процеси, розробку комплексної системи раннього виявлення кіберзагроз національного масштабу, запровадження профільних аналітичних осередків з вивчення нових форм злочинності, а також своєчасне урегулювання правових питань, що виникають під час таких процесів.

Отже, інформаційно-аналітичне забезпечення правоохоронної діяльності є надзвичайно важливою складовою національної безпеки в сучасних умовах. Зміни в цій сфері характеризуються переходом від суто технічної модернізації до створення цілісної аналітичної системи, здатної

забезпечити ефективну протидію злочинності як на національному, так і на міжнародному рівні.

Досвід європейських держав свідчить про те, що висока ефективність правоохоронної діяльності досягається завдяки поєднанню технологічних новацій, організаційних змін та розвитку кадрового потенціалу. Для України впровадження передових практик інформаційно-аналітичного забезпечення є ключовим чинником підвищення дієвості роботи правоохоронців та зміцнення позицій держави у сфері міжнародної безпеки.

Подальший розвиток цього напрямку потребує комплексного підходу до розв'язання наявних проблем, розширення міжнародної співпраці та узгодження законодавства із сучасними технологічними реаліями. Інтеграція України до європейського безпекового простору відкриває нові можливості для оновлення інформаційно-аналітичного забезпечення правоохоронної діяльності відповідно до найвищих міжнародних стандартів.

Головков Олександр Миколайович

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри тактико-спеціальної
підготовки факультету №2

Донецького державного

університету внутрішніх справ

ORCID: 0009-0005-4649-539X

РОЛЬ ПОЛІЦІЇ У ФОРМУВАННІ СУСПІЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ОРГАНІВ БЕЗПЕКИ ТА ОБОРОНИ

В умовах війни поліція виконує важливу роль не лише у підтриманні правопорядку, а й у формуванні довіри населення до органів безпеки та оборони. Громадська підтримка діяльності правоохоронних органів і військових структур є критичною для забезпечення стабільності та ефективної оборони країни. Саме через роботу з населенням поліція може впливати на громадян, мотивуючи їх до співпраці з державними структурами у сфері безпеки.

Ми маємо власне бачення механізмів, за допомогою яких Національна поліція може формувати позитивне ставлення населення до органів безпеки та оборони, а також залучати громадян до співпраці в умовах війни.

1. Забезпечення правопорядку як основа суспільної довіри.

Поліція є посередником між органами державної влади та суспільством. Через превентивні заходи, комунікацію та відкритість правоохоронці формують у громадян розуміння необхідності взаємодії з силовими структурами. Основними напрямками цієї роботи є забезпечення правопорядку, протидія кримінальним загрозам та попередження дестабілізаційних процесів у громадах.